

[Transcript] DS Vandaag / Hoe kunnen De Kiekeboes verder zonder hun geestelijke vader?

Dit is Vandaag, de dagelijks podcast van de standaard. Ik ben Alexander Lippenveld. Strip-tekenaar Mero houdt ermee op. Met de kiekenboes heeft hij 164 razen populaire strips bij ingetekend. En zijn laatste albumseizoensfinale ligt sinds deze week in de Rekken. Fanny en Koo gaan mogelijk door met een andere tekenaar. Een iconerven, eenvoudig is dat natuurlijk niet.

Hoe gaat dat zo'n stripreaks overnemen?

Er wordt geen punt gezet achter de kiekenboes, maar een vraag teken.

Je hoort Mero al 46 jaar lang de geestelijke vader van La Sel, Charlotte, Fanny en Constantinople. Ofwel de kiekenboes. En hij heeft net zijn 164e en laatste album uitgebracht.

Seizoensfinale.

Het is een verhaal dat eigenlijk gebaseerd is, ja, op een afscheid.

En ook, het is een kapstok om een hele hoop figuur van vroeger nog eens een keer te kunnen opvoeren.

Om bepaalde verhaallijnen van personages af te ronden, andere richtingen uit te sturen.

En Crevet zit erin.

Dat is de restaurantcriticus die voor het eerst voorkomt in tegen de sterren op het vijfde album.

De man van Hotel O die zijn naam niet kan onthouden.

Dat is de hotel directeur met de naam Osnoprodavono, Osnop...

Osnoprodavono Bikavic.

En ik heb er voor de eerste keer eens een professoring gebracht.

Dat was iets wat ik nooit deed bewust.

De verstrooide geleerde met de witte stofjas aan die alles kon bedenken en alles kon uitvinden.

En ik heb er altijd gemeden.

Dat was van in de begin.

Ik zeg zo, figuur wil ik het niet bij hebben.

En nu voor de laatste keer heb ik er zo'n zene bij.

Zo'n professor die alles kan, dat deden die andere iconen van de Belgische Strip ook.

Ik reverer in het personage er wel aan, want hij heet B.A. Kummelijn.

B.A. aanstaan voor Barabas Ademaar.

Oké.

Chef Nijs had professor Gopelijn in Jommenke.

Bij Kuifje van Herge is er professor Zonnebloem.

Ademaar is het slimme jongetje uit Nero van Marks Leen en Barabas

is de professor Bessuske en Wiske van Willy van der Steen.

En bij die laatste is het voor Mero allemaal begonnen.

In die tijd was er de grote studio van der Steen nog.

Dat was eigenlijk een fabriek, want die maakte dus 52 Jerome-albums per jaar.

Dat was wekelijks één voor de Duitse markt.

En ook nog eens 52 Bessie verhalen.

Dus dat was een komende gaan van mensen in die tijd.

En ik dacht, misschien kan ik daar aan de slag.

En ik had het geluk, de dag dat ik bij Van der Steen terecht kwam,

had ze morgen iemand zo'n ontslag gegeven.

Wat doordat ik eigenlijk direct kon beginnen

en in het diepe gesmeten werd bij de Jerome-strip.
En ik had wat dingen meegenomen die ik zelf getekend had.
En heb ik keek dat, zei ik, ja, het is nog ru,
maar ik zie je hebt aanleg om te vertellen in beelden.
Dat vond ik al een heel mooi compliment.
En eigenlijk is dat mijn grote leerschool geweest
veel meer dan de tekenschool die ik daarvoor gevolgd had.
Bij Van der Steen, dat had iets van thuis komen.
Dat was in het milieu, daar wil ik zijn, dat was het.
De grote studio van Van der Steen, daar begon het dus.
Maar de neiging om zelf iets te maken, die nam de overhand.
Het bloed kruipt wat je gaan kan.
Ik had nog altijd zo'n idee.
Ik wilde iets van mezelf maken.
Maar ondertussen toen en in die tijd
was het ook al niet meer zo evident om iets van jezelf te starten.
Want wat was zo wat in Vlaanderen het business model?
Zorg dat je een strip maakt die in een krant staat
en die dagelijkse voortpublicatie is automatisch
is dat promo voor albums die er na zouden komen.
En zo stonden de Kiekenboes jarenlang in.
Achterin volgens het laatste nieuws
de Gazette van Antwerpen en het Belang van Limburg.
Er zijn uit een drittal grote reeksen van de laatste jaren.
Don Horste is strippexpert en was tot 2020
de uitgever van de Kiekenboes bij standaard uitgeverij.
Je hebt urbanus, Willy Lindhout, die helemaal uit de Marks-Leen-school komt.
Ik heb daar ook geen kleemans.
Die heeft een stripversie van FC de Campioen gemaakt.
Ik denk dat ze alle twee iets meer naar Marks-Leen gekeken hebben
dan naar Willy van der Steen.
Mero is volgens hem de enige die de afgelopen decennia
met zijn eigen personages zo'n groot succes kon uitbouwen.
En het verschil met de twee anderen is,
hij heeft het gedaan met zijn eigen personages
en heeft het ook nog gedaan, heeft de succes bereikt
als laatste door te beginnen met een vertonnende krant.
Hij is eigenlijk groot geworden in de krant,
maar konertieel groot geworden dankzij de albumverkoop.
En daar zit denk ik het unieke in zijn geval
dat hij het met eigen personages gedaan heeft
en dat hij eigenlijk een scharnierfiguur is tussen de oude aanpak
en tussen de nieuwe aanpak,
waarbij eigenlijk die aanwezigheid in media

onbelangrijk geworden is voor het volledig bestaan van dat universeau.
Die rol van de kranten vroeger, dat zie je nergens anders.
En dat maakt het Vlaamse striplandschap zo bijzonder
dat ze er in Florida met grote ogen naar kijken.
Die ploffing qua bereik van die Vlaamse familiestrip
heeft mij heel unieke omstandigheden te maken
met medialandschap in de na de Tweede Wereldoorlog.
Die hebben gemaakt dat iemand van Disney
ooit gezegd heeft van, kijk, eigenlijk Vlaanderen
is een van de zelfzame regio's ter wereld
waar de platelijke personages groter zijn dan die van Disney.
En dus eigenlijk Mero ligt in de lijn
van die na oorlogse strip-exploitatie.
Als je dat op die manier vandaag wil doen,
dat gaat echt niet meer lukken.
Dat beseft Mero ook.
Het zal nu niet meer kunnen.
Jeff Nys heeft mij ooit gezegd
dat hij nog eens twee minuten chance had.
Dat klapt.
Ik ben op een rijtenden trein kunnen springen,
nog net, en kunnen doorlopen naar eerste klassen.
De eerste klasse, dat kan je wel zeggen.
De eerste kiekenboe was de Wollebolle uit 1978.
Een iets braver album in de stijl van zuske en wiskhe.
Nadien werden de verhalenmaatschappij kritischer
en vaak kwam er wat erotiek aan te pas.
De kiekenboes werden doorbroken in het katholieke Vlaanderen.
Tom Boydieker inbracht, een hoertje is.
Er was toch een zekere aversie tegen.
De eerste homo's kwamen in de kiekenboes in de jaren 70.
De eerste transgender.
De echtscheiding van Van der Neffen.
Dat zelfs de fondpagina van de kranten heeft gehaald,
alsof het een BV-erpaar was, dat het met elkaar ging.
Toen kreeg ik dus boze reacties.
Oké, het is niet de sympathiekste.
Maar zo iets doe je mensen niet aan, zo'n vechtscheiding.
Het hoogtepunt is misschien wel de strip met de naam album 26,
dat ooit verkozen werd tot de populairste Vlaamse strip
en waarbij Mero de grenzen van het charret helemaal open trekt.
Gewoon eens lezen, dan begrijp je wel wat ik bedoel.
Mero werd beroemd om zijn geweldige woordspelingen en taalgrappen.
Mijn favoriet was de hippie-jonge wortel

die het leven omgooit en plots de snobistische carot wordt.
En dan zijn er ook neven personages zoals
Alain Profist, Bas Ketbal en Lex Tok.
Ik heb een superfan, die maakt dus van alles excels
ook van de naam van de personages.
En als ik twijfel, dan vraag ik het aan hem.
En die kan mij binnen de 5 minuten zeggen,
ja, de naam, ofwel heb je hem niet gebruikt,
ofwel heb je hem daar gebruikt in een paar gevallen
en je weet misschien niet, maar je hebt hem probleem twee keren gebruikt.
Er kwamen 164 albums en er werden zelfs Kiekeboef films gemaakt.
Je moet weten, ik sta de laatste tijd voortdurend onder stress.
Ik moet er dus uit, verandering van milieus zal me goed doen.
En daarom gaan we met vakantie. Is dat geen goed nieuws?
Op safari in Kenia.
Of een overlevingstocht in de Himalaya.
Nee, naar een camping.
30 miljoen albums gingen uiteindelijk over de toonbank.
Dat is heel veel.
Maar het idee van Kiekeboef, dat kwam van Walter Merotijn,
de broer van Mero, die hem vroeg om Marcel te ontwerpen
voor zijn poppetheaters.
Het moest een kale man zijn met een dikke neus en een grote snor.
En toen ik met een eigen striepreeks wel ontwerp,
begon ik ook van die Kiekeboef.
Dat is ook de reden dat hij eruit ziet, zoals hij eruit ziet.
Want als ik hem echt voor de strip had getekend,
dan was het niet zo rond de kop,
de kale in de stijl van Lambic en Nero geworden,
dan had hij er wel anders uit gezien, maar boven.
Daar zet ik aan vast.
Want zonder Fanny was de Kiekeboef nooit het succes geworden
wat het nu is.
De sterke figuren in die strip, dat zijn allemaal de vrouwen.
Dat is Fanny, dat is Charlotte, Momo, Tomboy,
Marcel, die loopt er een beetje voor spekken.
Doen erbij, oor lag er ook meer.
Terug naar vandaag dan.
Mero heeft de taken al een tijdje verdeeld.
Hij doet het al lang niet meer allemaal zelf.
Hij doet wel nog de rube schetsen, de model sheets heet dat,
en hij bedenkt het verhaal.
Maar hij heeft ook tekenaars in dienst, zijn dochter doet de inkleuring
en hij wordt bijgestaan bij het schrijven van het scenario.

[Transcript] DS Vandaag / Hoe kunnen De Kiekeboes verder zonder hun geestelijke vader?

Maar het is zo wat ja, de laatste drie, vier jaar,
dat ik alleen model sheets maak.
Maar ik heb nog altijd, daar heb ik altijd gehad,
zeggenschap gehad over hoe de plaat was,
over de compositie, hele structuur ervan,
daar heb ik altijd zelf in handen gehouden.
Ton Horsten noemt Mero een regisseur.
Op een moment is hij dan ook eigenlijk inbreng van andere mensen
gaan toelaten.
Maar dan stel je toch vast,
dat hij uiteindelijk toch altijd wel
er echt wil overwaakten dat hij de controle begield.
Het is niet zo dat er albums zijn
die hij bij wijze van spreken pas gezien heeft
toen ze in de krant stonden of in de winkelaar.
Als je dan met filmptermen beschouwt,
hij is wel altijd de regisseur gebleven.
Dus een producer was hij altijd,
maar hij is ook altijd de regisseur gebleven.
Zelfs op het moment dat de inbreng van andere mensen
groter was dan vroeger,
de final cut die werd altijd door hem gemaakt.
Daar vroeg ook het schoentje.
Ik moest nog altijd dat tempo volgen
en dat is ook één van de redenen
dat ik gezegd heb, ja jongens,
ik stop er mee, ik wil niet volledig vrijmaken,
nu is eindelijk, ik word er 75,
voor de eerste keer in mijn leven is over mijn eigen tijd.
Maar dat wil niet zeggen dat de kiekeboes ook stopt,
het is goed mogelijk dat iemand de reeks overneemt.
Dat doet Mero Denke aan de korte periode
dat hij bij Studio van der Steen werkte.
Wil van der Steen die zij toen tegen Paul geert,
want hij had ook zoiets oe,
zuske en wiske overnemen en hij zei ja Paul,
dat gaat een andere zuske en wiske zijn
dan degene die ik maak,
maar vanaf nu moet het publiek wennen
aan jouw zuske en wiske.
En het is ook niet slecht dat er ook eens een keer
nieuw bloed bij komt
en dat mijn nieuwe dingen gaat verkennen, nieuwe wegen.
De schoenen van Mero zijn natuurlijk erg groot om te vullen

en het is dus toch afwachten of dat zal gebeuren
en wie dat zal doen.
Iemand die ervaring heeft in het vullen van grote schoenen
is deze man.
Tot de Den Zagdaart, 30ste mei,
had ik eigenlijk nog niet echt door,
maar toen ik het al in handen kreeg
en eigenlijk echt doorbladigde,
dan mogen ze beseften komen van
ik heb een echt jommelke gemaakt.
Je hoort Dieter Steenhout,
hij is sinds kort een van de tekenaars van Jommelke,
nog zo'n icoon uit de Vlaamse Stripwereld.
Dus ja, dat is natuurlijk een levenswerk dat je overneemt.
Hij is nog maar 25,
maar zijn eerste jommelke album Raare Vogels
kwam dit voorjaar uit.
De dag dat ik een telefoon kreeg van de uitgever van
ik, jij mocht Jommelke beginnen te tekenen.
Ja, je bent dan een snotneus die nog maar eerst van
de schoolbank is, kost 22.
Dat was het dag voor dat ik afstudeerde
dat ik die een telefoon kreeg.
Dus dat was wel even van slik.
En nu begint dat zo al
iets gewoner te worden dan ofzo,
dat ik daarmee aan de slag ga.
Maar dan als je voorbij een winkel
etalager loopt en je ziet daar
uw jommelke staan,
dan is dat toch wel iedere keer een halsje van slik.
Steenhout bracht zijn album dit voorjaar dus uit,
maar hij is wel al drie jaar lang
aan de slag met Jommelke.
We zijn eigenlijk begonnen met losse
illustraties, dat was dan voor spelletjesboeken
of voor de jommelkespagina
op Facebook, de jommelkeskrant.
Daar zijn we dan illustraties voor
gaan maken waar dan in kop gecorrigeerd
werd. Dat ging van op het kopje
dus het hoofdje van Jommelke of van
andere personages.
En dan werd dat uitgebreid naar

de lichaamshoudigen
decor, hoe dat geblaadjes deken
bijvoorbeeld, tot de
architecturen van zonnendorp.
De tekstballonnen, die moeten er altijd
hetzelfde uitzien.
De onomatopéén, hoe
dat die worden weergegeven.
Zoals hier knots.
Ja, volgens mij.
Kaboen, weet je wat.
De meest karakteristieke
aan Jommelke is natuurlijk zijn haar.
Laat dat nu ook de grootste uitdaging
zijn voor een tekenaar.
Dat was toch wel het moeilijkste
eigenlijk.
Je kan het maar uitzien.
Het kan rap lelijk zijn.
Het kan rap sloriger aandoen.
Dus het was wel de moeite
om dat in de vers te krijgen.
Je moet dat niet meer over nadenken
is dat er op 1, 2 en 3 ook.
Maar in het begin was dat toch wel zo moeilijk.
Dieter Steenhout is
70 jaar jonger dan
de geestelijke vader van Jommelke.
Maar ze hebben elkaar ooit ontmoet
toen was Steenhout nog niet echt bezig
met strip tekenen.
Ik was 2 jaar.
Ik zat in mijn kinderwagen
met mijn ouders naar een stripfestival
en dan gaan aanscheven
bij Jafnees voor een handtekening
en een tekening.
Hij heeft al in mijn favoriete album
de koningin van Onderland
een tekening gemaakt voor Dieter.
Dus het is wel een bijzonder verhaal
als je dat nu zo hoort
als ik het nu zelf mag tekenen.
Rade Vogels zijn debuut is een gachalbum

waarbij elke pagina 1 klein verhaaltje vormt.
Ik ken het wel uit je dorp
maar ook zeker mijn opa
die het niet wist tot de dag dat het op televisie verscheen.
Dus dat was eventjes versleed.
Ik heb er mezelf ook in gestoek.
Ik zal je maar een keer laten zoeken.
Is het aan jouw opa?
Mijn opa staat
op pagina 30, dacht ik.
Dat is de grote snor.
Die is een beetje overtreven.
Dat is niet zo...
Dat is de vrijheid van een tekening.
Dat is de vrijheid van mijn ouders.
Het is leuk om er zo personages die je kent
in te kunnen steken
en deel te laten horen van de jongensuniversiteit.
Daar kan je dus wel wat eigenheid in kwijt.
Maar rond de vaste personages
zoals jongen zelf
maar ook Filip Berke en de Micjes zijn er wel regels.
Die zijn ook vastgelegd
in het testament van Jeff Neys.
Dus daar mag er helemaal niet aan geraakt worden.
Dat vind ik ook fijn
want het is daardoor dat Riks zo populair blijft
door die herkenbaarheid.
Een eentje zal bijvoorbeeld ook niet veranderen van uitzicht.
Mickey Mouse is in het begin
een beetje voor alles
maar nu is hij de laatste jaren
ook altijd hetzelfde gaan uitzien.
En dat zocht voor de herkenbaarheid
en daarom blijven de mensen daar weer terug schrijven.
Jongen is dus al jaren hetzelfde.
Niet alleen qua uiterlijk
maar ook die geest van de verhalen
blijft onveranderd.
Dat geldt ook voor Suuske en Wiske.
Jeff Neys en Willy van der Steen
legden hun regels vast
om afgeweken worden.
Hoewel het nog niet zeker is

dat de kiekboes een vervolg krijgen
zijn er voor de opvolger van Mero
maar twee regels.
De uitgeverij
voor hen is het belangrijk
want het is ja in Vlaanderen
momenteel de bestverkochte strip
en uit loaliteit ook
voor mijn uitgeverij
heb ik gezegd oké
zoek een oplossing
maar daar heb ik wel gezegd
als je er volledig buiten
zoek iets
en als je iets hebt
dan kom je mee naar mij
en dan zal ik zeggen oké
dat is goed of het is niet goed
ik ga geen testament maken
van dit mag en dit mag niet
er zijn twee dingen
dat ik zeg
zorgen ervoor
dat hun karakter blijft
zoals het is
zorgen daarvoor
er zijn twee enige dingen
Toon Horsten vindt het een goeie zaak
dat Mero geen streng testament heeft vastgelegd
Mero heeft heel veel geleerd
van Willy van der Steen
hij heeft aan de stil geleerd
in de studio bij Van der Steen
er zijn ook dingen
waarvan hij zegt ik heb soms ook gezien
hoe het naar mijn aanvoelen niet moet
Willy van der Steen is ook iemand
die een uitgeverit testament heeft gemaakt
dit moet er mij al die regels gebeuren
dit mag, dit mag niet
de wereld veranderd continu
en als je dan een testament maakt
waarin je dingen veel vast ligt
kan je de mensen die naar je komen

[Transcript] DS Vandaag / Hoe kunnen De Kiekeboes verder zonder hun geestelijke vader?

de situatie heel moeilijk maken
omdat dingen die 40 jaar geleden
heel vanzelfsprekend waren
zijn dat nu niet meer
en andersom
ik ga dat niet op papier zetten
omdat ik gezien heb
dat dat ook tegen je regels
de testmanages zich kan keren
hij heeft die reeks
50 jaar gemaakt
en als je iets van de kiekenboes kan zeggen
is dat het eigenlijk een soort van spiegel
is van hoe de wereld veranderd is
en wie weet was dadelijk nog allemaal te wachten
en als je dan gaat zeggen
op een bepaald moment dit mag
en dit mag niet in die wereld
maak je dat soms gewoon onmogelijk
het is natuurlijk niet gemakkelijk
een razend populaire strippreeks overnemen
Horste denkt zelfs
dat kiekenboes zo'n succes is
omdat Mero de reeks altijd heel dicht
ik denk dat de kiekenboes
altijd op een heel spontane
manier een hoteurstrip gebleven is
daarmee bedoel ik
bijvoorbeeld kijk naar suskinewiske
die eerste verhalen die zijn heel
persoonlijk
die personages veranderen continu
daar zitten elementen uit de persoonlijke leven van van de steen in
bij jommige had je dat eigenlijk ook
maar op een bepaald moment
worden die reekse
formule strips
waarmee ik bedoel die characters liggen vast
en de stijl ligt helemaal vast
en je kan die eigenlijk aan mensen overgeven
wie dat bijvoorbeeld niet gedaan heeft
is Mike Sleen
Mike Sleen is altijd een hoteurstrip blijven maken
het zijn humor is daar altijd

heen blijven zitten
dat is altijd veel onvoerspelbaarder geworden
en tot op een zeker hoogte
ik geldt dat ook voor de kiekenboes
omdat graaf is
zijn dat eigenlijk vrij vaste lijnen geworden
zodat we dat er verschillende mensen aan konden werken
maar inhoudelijk is dat toch altijd
we hebben Mero op de wereld gebleven
vanuit
een soms vrij kabarettische
vorm van humor
zodat de kiekenboes
meer hoteurstrip dan
een formule strip gebleven is tot vandaag
zo kan de opvolger van Mero
dus twee kanten uit
je kan zeggen van
we proberen zo trouw mogelijk
te blijven aan de ontoegen van de wereld
zoals Mero
die heeft geschapen dat we zeggen hetzelfde soort humor
zoals dezelfde soort graafse vormgeving
of je kan zeggen van
kijk we gaan er iets anders mee doen
we gaan er mensen echt
hun kijk op dat universum laten geven
dat is ook een mogelijkheid
die je bijvoorbeeld bij reeks als de kiekenboes hebt
en die je nu wel hebt
omdat er eigenlijk een beetje een sesuur gemaakt is
ik denk dat die twee opties er zijn
en er is vooral twee iets te zeggen
Mero stopt na 46 jaar
met de kiekenboes
toen de beslissing gemaakt is
maar dat wil niet zeggen
dat hij op zijn 75e gaat
achteroverleunen
het gekke van de hele zaak
is vanaf het moment dat ik besloten heb
om er mee te stoppen
heb ik eigenlijk geen nieuwe idee
bedacht

want zeker als ik met vakantie ging
dan kwam ik met drie of vier opzetjes
voor verhalen naar huis
ik zit nu in andere richtingen te denken
ik zou nog eens graag iets schrijven
en ik ben
een vervented trailerlezer
eigenlijk
zou ik dat ook wel eens willen proberen
en het is ook zo nog eens een uitdaging
want het is echt buiten mijn comfortzone
een strip maken
dat wist ik nu onderhand wel
en als je dat zo lang doet
de ene is minder dan de andere
maar echt
het laat hem niet slukken
dat gebeurt niet meer
daar heb je er veel ervaringen met je voor
om het toch nog goed te krijgen
en dan terug dansen op een koord
als ik iets schrijf
en ik laat dat er mensen lezen
die zeggen allemaal oei dat is verschrikkelijk
dan wordt het gewoon niet uitgegeven
anders wil ik dat toch nog wel eens
wat er gebeurt
met de kiekenboes
dat laat Mero over aan de uitgeverij
maar ze raat
als een mogelijke opvolger is
hou het spannend
probeer om er geen sleur in te krijgen
dat je nieuwe protein gaat werken
die grote reekse
dat gevaar schuilt er altijd in
dat je na een tijd ja
echt op automatische piloot gaat werken
dus ik heb anderen geprobeerd
alles in vraag te stellen
dingen laten evolueren
laten aanpassen
soms tegen de zin van het publiek in
want een publiek reageert altijd

[Transcript] DS Vandaag / Hoe kunnen De Kiekeboes verder zonder hun geestelijke vader?

heel conservatief
toen ik begon met de kledij
van de personages te veranderen
het format te veranderen
het gekke is
een publiek
wil verbaasd worden aan de ene kant
maar ze hebben ook een bepaald
verwachtingspatroon
dus de truc zit erin je moet ze verbaasden
met iets wat ze verwachten
dat kom ik toch neer
dit was vandaag de dagelijkse podcast van de standaard
bedankt voor het luisteren
volg ons op Spotify, Apple podcast
en er welk ander podcastplatform
in onze gratis FDS podcast
kan je niet alleen ons werk beluisteren
maar ook de beste podcasttips
terugvinden
alle credits van de podcast die je netwoordde
vind je op standaard.be, Schijne Streep podcast
reageren kan via podcastatstandaard.be
bedankt voor het kijken